

*Олександр Афонін,
президент Української асоціації видавців
та книгорозповсюджувачів*

Доброго дня,
шановні колеги та учасники засідання!

Чергове засідання нашої комісії, мабуть, буде чи не тисячною подібною нарадою за 21 рік мого президентства в Асоціації. Усім високим державним службовцям, від керівників відомств і міністрів до віце- і прем'єр-міністрів та президентів, які змінювали один одного на цих посадах, я радив, радив, радив...

Однак після цих численних нарад абсолютно нічого не змінювалось. У кращому випадку черговий раз перелік очевидних "болячок" і проблем галузі переписувався у новий протокол і про них забували до наступної наради або політичної події, коли потрібен був позитивний піар певному посадовцеві як борцю за книгу.

У мене склалося стійке враження, що наша держава як була, так і залишилася державою поРад, а не дії. Жодного разу за минулі понад два десятиліття з боку органів влади не було ніяких системних кроків, як і відповідальних за невиконання запропонованих нами рішень і заходів.

Так далі продовжуватися не може. Замість того, щоб знову і знову розповідати, де у нашому домі десятиріччями лежить сміття, треба просто взяти візок і лопату й почати його прибирати.

Я вважаю, що ми сьогодні повинні прийняти абсолютно конкретні рішення щодо першочергових заходів, які потрібно виконати, щоб забезпечити послідовний рух у напрямі модернізації видавничої галузі України і перетворення її на сучасну культурну індустрію.

Це має бути чіткий перелік доручень з суворими строками виконання й визначенням конкретних державних службовців, які нести будуть повну відповідальність за вчасне та якісне виконання цих завдань.

Ось моє бачення першого пакету кроків для зрушення ситуації з мертвої точки і початку руху в потрібному напрямі.

Крок перший

Негайне розроблення і розміщення на сайті Держкомтелерадіо України та в мережі "Фейсбук" сторінок Міжвідомчої комісії, де у відкритому режимі будуть висвітлені усі документи, підготовлені нею, хід виконання завдань, а також оприлюднені прізвища тих державних службовців, які зривають виконання наданих їм доручень в обумовлені строки й у визначених обсягах. Призначення з числа працівників Держкомтелерадіо модератора, який щоденно працюватиме над наповненням сторінок інформацією, яку повинні надавати міністерства і відомства, органи місцевої влади, громадські структури про хід та результати виконання отриманих ними доручень.

Крок другий

1. Призначення координаторів у кожному з міністерств і відомств, які є членами комісії. До кола їх обов'язків входить підтримка постійних контактів із секретарем комісії та надання інформації про хід виконання доручень і протокольних рішень (окрема електронна поштова скринька на ukr.net).

2. Призначення координаторів в ОДА, керівники якої, у свою чергу, мають визначити, хто із працівників районних держадміністрацій конкретно відповідатиме за цю ділянку роботи.

3. Підготовка зведеного списку координаторів від центральних органів влади до обласних ОДА із зазначенням усіх доступних їм засобів зв'язку для забезпечення комунікації суб'єктів видавничої справи з координаторами на рівні як місцевих, так і центральних органів влади.

Після визначення всіх категорій координаторів (центральні органи влади та ОДА) проведення наради з метою встановлення режиму умов і строків їхніх системних контактів, а також подання інформації про хід виконання доручень та його результати.

Перші два кроки повинні бути реалізовані упродовж найближчих двох місяців, оскільки вони є тією

* Міжвідомча комісія з питань сприяння розвитку вітчизняного книговидання та книгорозповсюдження була утворена в 2006 році та затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 травня 2006 № 293-р. До складу Комісії входять представники органів виконавчої влади, громадських організацій, видавці та бібліотекарі. Основними завданнями Комісії є вироблення пропозицій та рекомендацій щодо створення сприятливих умов для розвитку вітчизняного книговидання та книгорозповсюдження. Роботу Комісії відновлено у травні 2014 року. Чергове засідання відбулося 26 березня в київській книгарні "Є" під головуванням віце-прем'єр-міністра України В'ячеслава Кириленка.

організаційно-інформативною базою, яка має забезпечити послідовність та ефективність виконання всіх подальших кроків.

Крок третій

Визначення параметрів того, що ми сьогодні називаємо "вітчизняна видавнича галузь":

а) проведення в кожному регіоні інвентаризації **реально діючих** суб'єктів видавничої справи (видавництва, друкарні, книготорговельні підприємства). Особливу увагу треба приділити об'єктам книжкової торгівлі, ввівши їх чітку градацію за категоріями, виходячи з розмірів займаних ними площ (відповідну анкету вже розроблено УАВК і розіслано в ОДА ще у вересні 2014 року);

б) проведення моніторингу асортименту книгарень та точок книгопоширення в регіонах;

в) визначення точних даних про обсяги фінансування бібліотек із місцевих бюджетів на поповнення фондів у 2015 році;

г) введення в обіг нових статистичних кодів для забезпечення обрахунку щорічних обсягів продажу вітчизняних книжок та імпорту (окремо за кожною категорією), а також обліку митницею імпортованої та експортованої книжкової продукції **за кількістю примірників**, а не за тоннажем.

Крок четвертий

Руйнація локальних регіональних ринків та об'єднання їх у єдиний український книжковий ринок:

а) термінове створення єдиного електронного каталогу видань, що виходять друком в Україні, та забезпечення вільного безоплатного доступу до нього всіх категорій споживачів;

б) пошук необхідних комунальних або державних площ для створення гуртових баз книжкової продукції у західній, східній, північній, центральній та південній частинах країни.

Строк виконання третього та четвертого кроків може зайняти до шести місяців.

Крок п'ятий

Підготовка змін до чинних законів про підприємницьку діяльність юридичних і фізичних осіб та внесення до них обов'язкової норми для реалізаторів товарної продукції, на яку поширюється авторське право; при виконанні операції продажу мати документи, які свідчать про джерела походження товару, а при реалізації імпортованого продукту — додатково копію декларації про проведення офіційної митної очистки продукції.

Крок шостий

Звільнення бібліотек від тендерних процедур при закупівлі книжок для поповнення фондів безпосередньо у виробника.

Зміни до цього закону готує Мінекономрозвитку, тому потрібне термінове подання цієї пропозиції від Міністерства культури України.

Кроки п'ятий і шостий повинні бути реалізовані в повному обсязі до кінця нинішнього року.

Крок сьомий

Проведення на рівні Кабінету Міністрів України наради з власниками або керівниками великих торговельних мереж з продажу промислових і продовольчих товарів щодо відкриття на їхніх площах секцій з реалізації вітчизняної друкованої продукції (книги та преса).

Ця нарада повинна бути підготовлена і проведена не пізніше травня 2015 року.

Крок восьмий

Підготовка постанови Кабінету Міністрів України про започаткування щорічного Всеукраїнського конкурсу чи-

тачів (умовна назва "Книгоманія"). Розроблення Міністерством освіти і науки України спільно з Міністерством культури України методології запровадження й заохочення до читання вихованців дошкільних навчальних закладів та учнів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів. Передбачити зустріч переможців читачького конкурсу у кожній віковій групі (8, 12 та 16 років) з президентом чи прем'єр-міністром України. Конкурс має початися з 1 січня 2016 року.

Крок дев'ятий

Законодавче унормування присутності у бюджетах усіх рівнів захищеної статті з фіксованим відсотком видатків на поповнення фондів бібліотек як паперовими, так і електронними книжками та друківаними ЗМІ.

Ця норма повинна бути сформульована й узаконена до початку процедури формування державного та місцевих бюджетів на 2016 рік (до 15 серпня 2015 року).

Крок десятий

Термінова підготовка змін і доповнень до Закону України "Про авторське право і суміжні права" та Кримінального кодексу України, які мають забезпечити переслідування і покарання виготовлювачів і поширювачів як паперової, так і електронної контрафактної книги.

Ці зміни мають бути розроблені й узаконені до кінця нинішнього року.

Крок одинадцятий

"Україна очима світу"

Україна не має ані морального, ані політичного права проігнорувати нинішнього року всесвітній книжковий форум — Франкфуртський книжковий ярмарок. Цей світовий майдан (події, що відбуваються на ньому, висвітлюються найпрестижнішими світовими ЗМІ) мусить бути використаний для демонстрації цивілізованому світові України як держави, що має власну величну історію, давні традиції й високу культуру, а не як уламка Російської імперії.

Для цього протягом тижня повинна бути створена робоча група за участю представників відповідних міністерств та відомств, громадських об'єднань, суб'єктів видавничої справи, зроблено подання прем'єр-міністру України А. Яценюку щодо (хоча б часткового) фінансування витрат на оренду площ і розробку оригінального сучасного дизайну стенда, а також розроблено та затверджено перелік організаційних заходів з підготовки до участі України у форумі.

Це лише перші одинадцять кроків на досить довгому шляху модернізації української видавничої справи.

P.S. За результатами засідання:

1. Держкомтелерадіо доручено до 02.04.2015 року, з урахуванням кроків, зазначених у цьому виступі, розробити "дорожню карту" з їх виконання.

(Сподіваюся, що вона матиме абсолютно конкретний характер з чітко визначеними строками виконання та відповідальними особами, закріпленими за кожною позицією.)

2. Щодо питання квотування та ліцензування імпорту книжок.

Довідково. Динаміка змін у обсягах легальної поставки (імпорту) книжок з Російської Федерації (млн доларів США):

2013 — 20,1;

2014 — 11,2;

2015 — ≈ 3,5 (прогноз за результатами перших двох місяців).